

УДК 371.315

СИСТЕМНИЙ ПІДХІД ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У ГАЛУЗІ КОМУНІКАЦІЇ В УНІВЕРСИТЕТАХ КАНАДИ

Цубова О.Л., викладач
кафедри іноземних мов

Національний університет «Львівська політехніка»

У статті порушено проблему системного підходу до професійної підготовки фахівців гуманітарних наук з комунікації в університетах Канади. Проаналізовано перелік ключових компетентностей, у якому відображено специфіку професійної підготовки фахівців із комунікації в університетах Канади. Зокрема, особливу увагу приділено формуванню професійно-комунікативної компетентності.

Ключові слова: система підготовки бакалаврів, фахівець із комунікації, професійна підготовка, компетентності, комунікація, Канада.

В статтю затронута проблема системного підходу к подготовке специалистов гуманитарных наук по коммуникации в университетах Канады. Проанализирован перечень ключевых компетенций, в котором отражена специфика профессиональной подготовки специалистов по коммуникации в университетах Канады. В частности, особое внимание уделяется формированию профессионально-коммуникативной компетентности.

Ключевые слова: система подготовки бакалавров, специалист по коммуникации, профессиональная подготовка, компетентности, коммуникация, Канада.

Tsubova O.L. SYSTEMATIC APPROACH TO SPECIALISTS' PROFESSIONAL TRAINING IN THE FIELD OF COMMUNICATION STUDIES IN CANADIAN UNIVERSITIES

The article raised the problem of a systematic approach to the professional training of specialists in the sphere of communication studies at universities of Canada. The analysis of a list of key competencies, which reflects the specificity of professional training in communication studies at universities of Canada has been conducted. In particular, special attention is drawn to the formation of professional communicative competence.

Key words: Bachelor's training system, specialist in communication, competence, communication, Canada.

Постановка проблеми. Організаційні, методичні та процесуально-змістові компоненти забезпечення якісної підготовки фахівців для освітньої галузі є певними показниками якості підготовки професіоналів. Саме від цих компонентів та їх реалізації у процесі професійної підготовки залежить кінцевий результат педагогічної діяльності – конкурентоспроможний на ринку праці випускник. Системний підхід до підготовки фахівців і забезпечення її високої якості закладено в освітньо-професійній програмі підготовки фахівців визначеного освітньо-кваліфікаційного рівня, в якій кожний навчальний заклад, випускова кафедра закладає інтегральні та загальні фахові компетентності. Зокрема, особливу увагу приділено формуванню компетентності комунікації. Зазначимо, що вимогою XXI століття, яка стоїть перед професіоналами, є обізнаність у всіх аспектах процесу комунікації і здатність працювати з будь-якою аудиторією. Саме компетентність комунікації передбачає формування у випускника здатності системно використовувати широкий діапазон комунікативних умінь і навичок, володіючи якими випускник гуманітарного напрямку першого освітнього рівня «бакалавр» зможе ефективно спіл-

куватись на професійному та соціальному рівні кількома мовами усно і письмово, поєднувати ділові і творчі підходи з глибоким розумінням теорії та практики комунікації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Не менш важливим, як в Україні, так і в університетах Канади є формування у випускників бакалаврського освітньо-кваліфікаційного рівня здатності використовувати сучасні педагогіко-комунікативні підходи, що інтенсивно вивчалися українськими дослідниками: на методичному та філософському рівні (В.П. Андрущенко, Г.О. Балл, В.Г. Кремінь, О.А. Шульга та ін.), на рівні розгляду цієї проблеми з позиції неперервності і формування знань та інтеграції змісту навчальних дисциплін (У.С. Гончаренко, І.А. Зязюн, С.О. Сисоева та ін.), з позиції смислового вдосконалення професійної підготовки (О.А. Дубасенюк, М.Б. Євтух, В.І. Наумчук та ін.), з позиції підготовки фахівців у галузі комунікації (В.Ф. Іванов, І.Ю. Костенко, В.В. Різун, О.М. Холод та ін.).

Оскільки ця тематика досліджена досить повно і системно, актуальною залишається проблема дослідження особливостей підготовки фахівців у галузі комунікації в різних зарубіжних педагогічних системах, порівняння їхньої ефективності та викори-

стання досвіду в організації педагогічного процесу підготовки бакалаврів гуманітарних наук в умовах української системи вищої освіти.

Постановка завдання. Мета статті – визначити і науково обґрунтувати специфіку застосування системного підходу до підготовки майбутніх фахівців гуманітарних наук у галузі комунікації в університетах Канади, виокремити позитивні риси, які можна було б застосувати для вдосконалення професійної підготовки фахівців із комунікації у вітчизняних вищих навчальних закладах.

Виклад основного матеріалу дослідження. В останні роки розвиток міжнародних механізмів, що регулюють політичні, економічні, соціальні проблеми, зазнає відчутного впливу тенденцій світової цивілізації. У зв'язку з розширенням соціокультурного змісту вивчення гуманітарних дисциплін, зміцненням гуманітарної освіти, що сформувалась в останні десятиліття у глобалізованому світі, діяльнісний та структурно-змістовий компоненти знань у цій галузі виходять на одне із провідних місць і гостро обговорюються фахівцями.

Тому досягнення інших країн у галузі підготовки фахівців із комунікації викликають наукове зацікавлення, а також реалізуються у докладному вивченні та впровадженні узагальненого досвіду цих країн у вітчизняній педагогічній науці. Цікавим і таким, що вартує наслідування і запозичення, є досвід Канади загалом, а вищої освіти зокрема. Зауважимо, що вже проведено розгорнуті дослідження у цій галузі: Н.В. Мукан ґрунтовно проаналізувала професійний розвиток педагогів у Канаді [1, с. 284]; І.В. Балицька дослідила проблеми розвитку ступеневої національної освіти у Канаді [2, с. 124]; В.Л. Волосович розглянув питання організації педагогічної освіти в Канаді з урахуванням етнічної та культурної гетерогенності [3, с. 138]; К.Ю. Істоміна, Н.Є. Жорняк і З.Т. Магдач досліджувати професійну підготовку бакалаврів у різних сферах в університетах Канади.

Проте, як показує аналіз, попри такі активні дослідження вищої освіти у Канаді, можемо констатувати, що немає узагальнених системних досліджень професійної підготовки фахівців у галузі комунікації, що підтверджує актуальність нашого дослідження.

Предметом нашого дослідження є системний підхід до формування фахових компетентностей у галузі комунікації у гуманітарній сфері в університетах Канади.

На сьогодні Канада є світовим лідером у сфері університетських досліджень та

випереджає інші країни великої сімки за обсягами інвестицій у вищу освіту. Освіта належить до юрисдикції десяти провінцій і трьох територій та фінансується на трьох рівнях: федеральному, провінційному і місцевому.

Оскільки Канада належить до білінгвальних держав, навчання за академічними програмами проводиться англійською чи французькою мовами, то обов'язковою вимогою вступу до канадських ВНЗ і коледжів є складання мовного тесту на знання однієї з офіційних мов.

Система підготовки фахівців у галузі комунікацій охоплює освітньо-кваліфікаційний рівень бакалавра, магістра та науковий ступінь доктора наук. Тривалість навчання відрізняється залежно від обраного університету. Як правило, отримання освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» займає у провінції Квебек 3 роки, «магістр» – 1,5–2 роки, наукового ступеня «доктор» – від 3 років. Університети Альберти, Британської Колумбії, Манітоби, Нью Брансвіка, Онтаріо тощо готують бакалаврів у межах 3–4 років, магістрів – 1–3 роки, докторів – від 3 років. Виняток становлять північно-західні території та Нунавут, оскільки у цій місцевості немає навчальних закладів, що пропонують програми підготовки ОКР бакалавр, магістр та наукового ступеня доктора, проте вони мають підписані угоди з університетами по всій Канаді.

Не дивно, що у двомовній країні та країні етнічного розмаїття, де значною частиною населення є емігранти, особливу увагу абітурієнтів привертає професійна підготовка бакалаврів гуманітарних наук із комунікації.

Нами проаналізовано систему підготовки бакалаврів гуманітарних наук у галузі комунікації в університетах Канади за провінціями. Класифікуємо найпрестижніші з них:

- Альберта: Калгарський університет (англ. University of Calgary);
- Британська Колумбія: Університет Саймона Фрезера (англ. Simon Fraser University), Університет Роаял Роудс (англ. Royal Roads University);
- Велике Торонто: Йоркський університет (англ. York University), Університет Райерсон (англ. Ryerson University), Університет мистецтва і дизайну, Торонто (англ. OCAD University);
- Онтаріо: Університет ім. Вільфреда Лорьє (англ. Wilfrid Laurier University), Університет Ватерлоо (англ. University of Waterloo);
- Квебек: Університет Конкордія (англ. Concordia University), Університет Макгілла (англ. McGill University).

Беручи до уваги, що фахівець із комунікації – це багатофункціональний і багатогалузевий спеціаліст, що здебільшого на завершення навчання отримує подвійний диплом, можемо стверджувати, що перед університетами стоїть значуще завдання, яке полягає у перманентному моніторингу змінного соціально-економічного замовлення на ринку праці, щоб бути обізнаними з компетентностями, якими має володіти майбутній фахівець із комунікації для забезпечення професійної підготовки.

У 2011 році Кабінет Міністрів України затвердив Національну рамку кваліфікацій (НРК) (постанова № 1341 від 23.11.2011 р.). Законом України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. [4] до Закону України «Про освіту» внесено зміни стосовно НРК. Зокрема, введено статтю 27-1 такого змісту: «Ключовими поняттями НРК є компетентність, кваліфікація і результати навчання. Компетентність – це здатність особи виконувати певний вид діяльності за допомогою здобутих знань, розумінь, умінь, цінностей та інших особистих якостей. Результати навчання – це сукупність знань, умінь, навичок, інших компетентностей, набутих особою у процесі навчання за певною освітньо-професійною, освітньо-науковою програмою, які можна ідентифікувати, кількісно оцінити та виміряти».

Ю.М. Рашкевич розглядає два різні види компетентностей: академічні спеціальні (фахові) компетентності (англ. *subject specific competences*) та загальні компетентності (англ. *generic competences, transferable skills*). Згідно із дослідженнями науковця, перші залежать від предметної області, саме вони визначають профіль освітньої програми та кваліфікацію випускника, а другі компетентності студент набуває у процесі виконання певної освітньої програми, проте вони мають універсальний характер [5, с. 32].

У результаті аналізу можемо виокремити такі фахові компетентності, які можуть набути бакалаври гуманітарних наук із комунікації у процесі навчання в університетах Канади:

- галузеві знання і досвід (англ. *specialist industry knowledge and experience*)
- аналітичні вміння (англ. *analytical skills*);
- навички професійної комунікації – усної і письмової (англ. *professional communication, spoken and written*);
- креативність (англ. *creativity*);
- гнучкість і адаптивність (англ. *flexibility and adaptability*);

- уміння ідентифікувати значущі питання і факти (англ. *ability to identify crucial issues and facts*);

- здатність передбачати майбутні тенденції і йти в ногу з новими технологіями (англ. *ability to anticipate future trends and keep pace with new technologies*);

- загальні навички провадження дослідження (англ. *general research skills*);

- розуміння різних культурних контекстів (англ. *awareness of different cultural contexts*) та ін.

Професійна компетентність спеціаліста, зокрема з комунікації, як зазначають Є.Ф. Зеєр та Є.Є. Зеєр, «розглядається як складна педагогічна освіта, яка є основою його успішної професійної діяльності, включає систему діяльнісно-рольових (знання, уміння й навички) та особистих (професійно важливі якості) характеристик» [6, с. 257].

Висновки з проведеного дослідження. Підсумовуючи, можемо зробити висновок, що системний підхід до професійної підготовки бакалаврів гуманітарних наук із комунікації відображає освітню ступеневу переорієнтацію і послідовне стратегічне формування у студентів відповідно до стандартів професійних навичок для оволодіння сукупністю компетентностей, що сформулюють необхідний ресурс здатностей майбутнього спеціаліста до функціонування в умовах глобально-динамічного середовища.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Мукан Н.В. Неперервна педагогічна освіта вчителів загальноосвітніх шкіл: професійне становлення та розвиток (на матеріалах Великої Британії, Канади, США) : [монографія] / Н.В. Мукан. – Л. : Вид-во Нац. ун-ту «Львівська політехніка», 2010. – 284 с.
2. Балицкая И.В. Образование в современной Канаде : [монография] / И.В. Балицкая, Л.В. Волосович, И.И. Майорова. – Южно-Сахалинск : СахГУ, 2010. – 124 с.
3. Волосович Л.В. Педагогическое образование в этнически и культурно гетерогенной Канаде : дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.01 «Общая педагогика» / Л.В. Волосович. – М., 2010. – 138 с.
4. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
5. Рашкевич Ю.М. Болонський процес та нова парадигма вищої освіти / Ю.М. Рашкевич. – Л. : Вид-во Львів. політехніки, 2014. – 166 с.
6. Зеєр Э. Компетентностный подход к модернизации профессионального образования / Э. Зеєр, Э. Симанюк // Высшее образование в России. – 2005. – № 4. – С. 298.
7. Селевко Г. Компетентности и их классификация / Г. Селевко // Народное образование. – 2004. – № 4. – С. 257.